

✓ **Денсаулық пен сұлулық апабы**

✓ **Полоса здоровья и красоты**

✓ **Line of health and beauty**

№1 (433)
25 қаңтар
2019 жыл

Zhubanov University

Облыстық ақпараттық-танымдық газет

Актьюбинцы заполняют свой гардероб новым, и в тоже время старым, трендом сезона. Валенки стали незаменимым дополнением образа этой зимой. Такой вид необычной, комфортной, а главное тёплой обуви, оказалось, не так просто найти на прилавках местных магазинов. Но все же возможно. Уже второй год в тесном сотрудничестве с казанским заводом «Кукморские валенки» молодой предприниматель из Актобе Регина Алланова. Для начала девушка обула в валенки всю семью. Ведь из войлока современные обувные мастера шьют кроссовки, ботинки, и даже сапожки на каблуке.

Новый - старый тренд сезона: **ВАЛЕНКИ**

- Валенки это в первую очередь сочетание качества и удобства. Расскажите, когда в они стали модным трендом?

- В России уже третью зиму валенки пользуются большим спросом. Заводы возобновили производство, начали вводить новые технологии, добавлять в коллекцию цветные варианты. Качество войлока, конечно, у каждого производителя разное. Магазин, с которым работаю я, в этом плане выдерживает конкуренцию на рынке. Мастера Татарстана стали шить обувь, ориентируясь на запросы молодого поколения. Это и кроссовки, как мужские, так и женские, угги, чуни. Даже запустили линейку эксклюзивных сапожек на каблуке. У нас в Актобе валенки стали писк моды в этом году. Пока в тренде валеши - уютные и теплые сапожки, сшитые из натурального войлока.

- Что в основном выбирают актьюбинские модницы?

- Наши модницы очень любят цветные валенки, особенно красные. Но в силу практичности многие выбирают более спокойные тона - чёрный и бежевый. Интересуют модели с декором, обшитые камнями. Я сама придумываю дизайн. Уже готовую обувь дополняю яркими и мерцающими стразами. Что касается детских валенок, их берут для тепла. Из завода уже приходят модели с вышивкой, различными яркими элементами в виде зверушек.

- Какие тенденции в этом сезоне?

- В этом году очень модными считаются валеши, декорированные натуральным пушком или объемной брошью. На эти элементы я делаю специальный заказ по запросам клиентов. Пушок, как и брошь можно отстегнуть. Це-

нители минимализма, а их в Актобе немало, приобретают обувь без декора, но в ярком цвете.

- Когда и как носить валенки?

- Валенки -это обувь для зимы. На своём примере, при температуре -35 мне было в них тепло. А так выдерживают и 40-градусный мороз. В более тёплую погоду, когда снег начинает таять, тоже можно их носить, но недолго. Валенки не должны быть основной обувью. Это дополнение гардероба. Благодаря богатой цветовой гамме, длине и форме, их можно носить с разными образами. Просто каждый выбирает для себя. Под пуховики берут полусапожки и валеши. А под шубу более классические варианты.

Подготовила
Гульнара Караша

Газет ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде қайта тіркеліп, №16883-Г куәлігі 08.02.2018 ж. берілген.

Газет айына бір рет шығады
Газет бетінде жарияланған материалдарды көшіріп басу үшін міндетті түрде редакцияның рұқсаты керек.

Zhubanov University
облыстық ақпараттық-танымдық газеті

Меншік иесі:
ҚР БЖҒМ «Қ.Жұбанов атындағы Актобе өңірлік мемлекеттік университеті» ШЖҚ РМК-ы

Ректор
Бауыржан Ердембеков

Бас редактор
Гульнара Қараша

Аудармашы:
Ақбота Орманбекова

Дизайнер:
Айгерім Нуршина

Фотограф:
Есет Саргузин

Редакцияның мекенжайы:
030000, Актобе қаласы,
Гришин көшесі, 7 «А»
337 бөлме

E-mail:
gazetaZHU@mail.ru
Сайт: www.arsu.kz

Facebook: ZhU oblystyq gazetі

Таралымы: 5000 дана

4-7 66

АБАТ ПАНГЕРЕЕВТИҢ АЛТЫ АСУЫ:

Белгілі фольклортанушы ғалым, ұстаз 60 жаста

Осы санда

ИГІ ІСТЕР —
ЖАСТАР
ЖЫЛЫНА

8

СТАРЫЙ
АКТОБЕ
В ГРАВЮРАХ
ХУДОЖНИКА
СЕРГЕЯ
КУКУРУЗЫ

9

НОВЫЙ -
СТАРЫЙ
ТРЕНД
СЕЗОНА:
ВАЛЕНКИ

16

Айдың айшықты жаңалықтары Главные новости месяца

250-ДЕН АСТАМ ОҚУШЫ МАМАНДЫҚТАР КӨРМЕСІНЕ КЕЛДІ

Жұбанов университетінде «Кәсіби бағдар беру» және «Жоғары оқу орнына дейінгі дайындық» бөлімдерінің ұйымдастыруымен мамандықтар көрмесі өтті.

Көрмеде университет дайындайтын мамандарға қатысты ақпараттық-танымдық стендтер мен көрнекі құралдар қойылды. Көрмені қала мектептерінің 250-ден астам болашақ түлектері аралады. Көрме аясында доцент Асқарбек Иманчиев математикалық сауаттылық тақырыбын қамтыған шеберлік класын өткізді. Оқушылар сондай-ақ университетте жақында ашылған «Зерек» балаларды дамыту орталығының қызметімен де танысты.

БОЛЕЕ 250 ШКОЛЬНИКОВ ПОСЕТИЛИ ВЫСТАВКУ ПРОФЕССИЙ

В университете Жубанова прошла выставка профессий, организованная отделами «Профориентации» и «Довузовской подготовки».

Посетили её более 250 потенциальных абитуриентов из числа учащихся выпускных классов местных школ. Были установлены стенды, подготовлен раздаточный материал с полной информацией о факультетах и специальностях ВУЗа, даны консультации о направлениях подготовки, правилах поступления и подачи документов в университет.

В ходе мероприятия доцент Асқарбек Иманчиев провёл мастер-класс по математической грамотности. Участники выставки также ознакомились с работой Центра детского развития «Зерек», открытого в декабре.

MORE THAN 250 PUPILS VISITED THE EXHIBITION OF PROFESSIONS

The departments of «Professional Guidance» and «Pre-University Training» at Zhubanov University organized the exhibition of professions. More than 250 potential applicants from the pupils of graduating classes of local schools visited it.

The stands, handouts with full information about faculties was prepared in order to give the directions of preparation, the rules for admission and submission of documents to the university. During the event, Associate Professor Askarbek Imanchiev held a master class in mathematical literacy. Participants also was acquainted with the work of the Zerek Children's Development Center, opened in December.

ЕРЕКШЕ ӨТКЕН КАФЕДРА ОТЫРЫСЫ

Жұбанов университетінің «Металлургия және тау-кен ісі» кафедрасының кезекті отырысы кеңейтілген жағдайда, ерекше өтті. Кафедра отырысының жұмысы толықтай техника ғылымдарының кандидаты, доцент Жанаберген Иманқұлұлы Кузбаковтың 75 жасқа толу құрметіне арналды. Өріптестері Ж.И.Кузбаковтың өмірлік жолын суреттейтін арнайы баннер дайындап, мерей жас иесіне ыстық ықыластары мен жылы лебіздерін білдірді. Мерекелі басқосуға металлург-ұстаздың шәкірттері мен достары да қатысты. Ұстаздарына арнап техникалық факультеттің өнерпаз студенттері концерт қойды.

ЗАСЕДАНИЕ КАФЕДРЫ В НЕОБЫЧНОМ ФОРМАТЕ

В расширенной форме прошло заседание кафедры «Металлургии и горнодобывающего дела» университета Жубанова. Посвятили мероприятие 75-летию кандидата технических наук, доцента Жанабергены Иманкуловича Кузбакова. Коллеги подготовили специальный баннер, на котором изображены основные фотографии и даты жизненного пути юбиляра, выразили свои тёплые пожелания. В праздничной встрече приняли участие ученики и друзья Ж.И.Кузбакова. Талантливые студенты факультета посвятили почетному преподавателю концертную программу.

THE MEETING OF THE DEPARTMENT IN UNUSUAL FORMAT

The meeting of Metallurgy and Mining Department of Zhubanov University was held in an expanded form. The event was dedicated to the 75th anniversary of the candidate of technical sciences, associate professor Zhanabergen Imankulovich Kuzbakov. Colleagues prepared a special banner, which shows the main photos and dates of life of Zhanabergen Kuzbakov and expressed their warm wishes. His students and friends attended the festive meeting. Talented students of the faculty devoted a concert program to the honorary teacher.

сирк, цифр – сифр, цилиндр – силндр, циркул-сиркул; дециметр – десиметр, медицина – медицина, абзац – абзас, ал қатар келген «ц» әрпі «ts» тіркесі арқылы таңбалаңады: питса-pitsa, Нитса-Nitsa, т.б. Ал «-тч» дыбыстар тіркесімен аяқталатын сөздердегі «т» әрпі түсіріліп жазылады: скош – skoch, скеш – skech, маш – mach. «Щ» әрпі төл сөздерде «shsh» әрпі тіркесімен, ал шеттілдік сөздерде «sh» әрпімен таңбалаңады: ашшы, тұшшы, кешше, училище, прапоршик. «Э» әрпі «е» әрпімен жазылады: элемент, елеватор, епопеиа, поетика, коефисент. «Ю» әрпі төл сөздерде, сонымен бірге шеттілдік сөздерде сөз басында және дауысты дыбыстан кейін «йу» әрпі тіркесімен айу, ойу, кайута, ал дауыссыз дыбыстан, айыру белгісі (ь) мен жіңішкелік белгісінен (ь) кейін «ү» әрпімен таңбалаңады: парашют – парашут, абсолют – абсолут, глюкоза – глюкоза, компьютер – компүтер, тьютор – түтор. Көріп отырғандай, «ю» әрпі үш түрлі жазылады екен: 1) төл сөздерде, сонымен бірге шеттілдік сөздерде сөз басында және дауысты дыбыстан кейін «йу» әрпі тіркесімен (аю-айу, ою-ойу, Юрмала – Иурмала) жазылады. 2) Дауыссыз дыбыстан, айыру белгісі (ь) мен

дәләң, батальон – баталәң» деген сөздерде «ө» дыбысымен айтып, осылай жазамыз. Емлемізді әлі жетілдіре түсу керек, себебі сөздеріміз аралас буынмен жазылып тұр деген пікірлер де бар. Бұл жерде де жіңішкелік белгі орны жіңішке айтылғанмен, бүкіл сөз аралас буынмен жазылады. Бұл жазылым, қанша өзгерткенімізбен, орыс тілінің айтылымын сақтап тұрғанын көрсетеді. Осы мәселелерге көңіл бөліп, орфоэпияда қазақ дұрыс айтылымын сақтау керек (әлібөм, әнсәмбіл). Кейбір жағдайда мағынаға нұқсан келетін сөздерде жіңішкелік белгісінің орнына «и» әрпі жазылады екен (Пьер – Пиер, пьеса – пьеса).

Шеттілдік сөздердің соңындағы «а» әрпі сөз мағынасына әсер етпеген жағдайда түсіріліп жазылады. Қосымшалар соңғы буынға үйлесіп жалғанады: газет, минут, координат, капсул. Бірақ математика, педагогика, статистика, механика болып жазылады. «Е» әрпінің алдында тұрған айыру белгісі (ь) субъект, объект деген сияқты сөздерде ескерілмейді, қосымшалар соңғы буын үндесіміне сәйкес жалғанады. Бұл ереже де тіліміздің үндесімін сақтауға бейімделгенімен, сөз аралас буынды болып тұр.

түсіріп жазуды заңдастыру керек деп есептейміз. Мысалы, «махаббат», «ләззат» деген сөздердегі геминанттардың (бб, зз) бізге қажеті жоқ, оларды біз бір дыбыспен де айтамыз: ма-ха-бат, лә-зат. Осындай қос дауыссыздың бірі түсуі дизереа деп аталады. Сөз соңындағы «-нг» әрпі тіркесі «ң» әрпімен жазылады, қосымшалар үндестік заңына сәйкес жалғанады: боулинг-боулин, рейтинг-рейтин. Ағылшын тіліндегі түпнұсқасында «w» әрпімен басталатын кейбір сөздер «у» әрпімен жазылады: уатсап, уикипедиа.

Сөздерді бірге не бөлек жазудың ұстанымдарын айқындау – мамандарды да ойлантатын күрделі мәселе. Бір қарағанда бір зат пен ұғымның атауы болып тұрған екі түбірден құралған сөздерді біріктіріп жаза беруге болатын секілді. Мысалы, «аяққим» сөзі бірге жазылса, осыған ұқсас «іш киім», «сырт киім» деген сөздер бөлек жазылады. «Жалаң аяқ», «тобан аяқ», «шыны аяқ» сөздері бөлек жазылса, осыған ұқсас «шоқаяқ», «жұка-яқ», «шотаяқ», «итаяқ» деген сөздер бірге жазылады. Сондықтан сөздерді бірге не бөлек жазудың заңдылықтарын білу, олардың басты ұстанымдарын

мазмұн межесі сөздің бірге немесе бөлек жазылуын айқындайды, яғни сөздің сыртқы тұлғасын, тұрпат межесін, анықтайды. Мәселен, «ақ аю» сөзіндегі «ақ» тура мағынада тұрғандықтан олар бөлек жазылса, ал «ақбөкен» сөзіндегі «ақ» өзінің тура мағынасынан алшақтап, көмескіленіп тұрғандықтан бірігіп жазылады. Бірге немесе бөлек жазу үшін тіркесті сөздердің жалпылай алғандағы мағыналық ерекшеліктеріне, сыңарлар арасында синтаксистік қатынастың бар, жоқтығына және сөздердің қолданылу қызметтеріне қарау керек. Мысалы, «сөз» сыңарлы біріккен сөздерге «баспасөз», «жарыссөз», «келіссөз», «қарасөз» т.б. жатады. Мұнда «баспасөз» – баспадан шығарылған газет-журнал, «келіссөз» – екі жақтың өзара келісім шарты» деген ауыс мағынада тұр. Сондықтан олар бірге жазылды. Ал «алғы сөз», «соңғы сөз», «қаратпа сөз», «төл сөз», «телеу сөз», «қос сөз», «құрама сөз», «біріккен сөз», «қысқарған сөз», «өлең сөз», «жұмбақ сөз», «шаршы сөз», «жалпақ сөз», «көркем сөз», «жел сөз» сияқты күрделі атаулар тең дәрежеде қатынасқа түскендіктен, яғни тура мағынада тұрғандықтан бөлек жазылады.

Қорыта айтқанда, қазіргі кезде, жаңа әліпби бойынша жазу емлесі талқылауларда айтылған ұсыныстар негізінде толықтырылып отыр. Алдағы уақытта да жетілдіріле түседі. Сондықтан жазу емлемізіндегі әр жаңалықты тіліміздің болашағы үшін жасалып жатқан жақсы істердің жалғасы деп түсіну керек. Латын әліпбиіне көшу — ана тілімізді дамытып, оның қолданыс аясын кеңейте түсіп, мәртебесін әлемдік деңгейге көтеруге жасалған ең тиімді, дұрыс шешім.

ЖАҢАЛЫҚТАР

жіңішкелік белгісінен (ь) кейін «ү» әрпімен (парашют – парашут, абсолют-абсолут, глюкоза – глюкоза, валюта – валута, бюллетень – бүлетен, продюсер – продүсер, люкс-лүкс, компьютер – компүтер, тьютор – түтор, рюкзак – рүкзак, сюжет – сүжет) деп таңбалаңады. 3) «и» әрпінен кейін тұрған «ю» орнына «у» жазылады: кию – кiu, кiu – кiu, дию – диу.

«Дж» әрпі тіркесі бар сөздерде «д» әрпі түсіріліп, қосымшалар үндестік заңы бойынша жазылады: менеджер – менежер, джинси – жинси, джентльмен – жентілмен. Ескерту. «-дж» әрпі тіркесінің арасынан буын жігі өтетін және сөз мағынасы өзгертін жағдайда «d» әрпі сақталып жазылады: бюджет – бюджет, лоджия – лоджи. Бұл ереже тіліміздің заңдылығына бейімделген.

Қазіргі әліпбиімізде жоқ жіңішкелік белгісі (ь) бар сөздерді жазудың да жолы бар. Жіңішкелік белгісі (ь) бар буынға жіңішке дауыстылардың әрпі жазылады, қосымшалар түбірдің соңғы буынына үндесіп жалғанады да, жазуда жіңішкелік белгі ескерілмейді. Мысалы, «ансамбль – ансамбл, альманах – элманах, альфа – элфа» деп жіңішкелік белгі ескерілмей оны «ә» дыбысымен айтамыз. Ал «медальон – ме-

Ст, сть, зд дауыссыздарының сөз аяғында келуі қазақ тілінің дыбыстық заңымен үйлесе қоймайтыны белгілі. Мысалы, анархист, социалист, журналист, коммунист, формалист, манифест, поезд, разъезд т.б. қоғамдық-саяси, ғылыми терминдер идеологиялық қысым бойынша орыс тілінің емле ережесімен жасалды. Бірақ қосымша жалғанғанда анархиске, социалиске, журналиске, коммуниске, формалиске, манифеске делініп, қазақ тіліне біршама икемделеді. Сондықтан бұндай сөздерді (терминдерді), апокопа құбылыстарын, анархис, социалис, журналис, коммунис, формалис, манифес, поийз, рөзез деп, тіл заңдылығына толық икемдеп жазу заңдастырылған.

Сөз соңындағы қайталанған қосар әріптің біреуі, сөз ортасындағы қайталама «сс, мм, лл, тт, фф, нн, бб, рр, пп, гг, дд, кк, уу» дыбыстарын білдіретін әріптердің бірі түсіріліп жазылады деген ереже бар. Осы ережеге сәйкес класс, металл, программа, комиссар, грамматика деген сияқты сөздердегі бірдей дауыссыз дыбыстардың біреуін жазбаймыз. Осы ережені толықтырып, араб-парсы тілдерінен келген сөздердегі қатар келген бірдей дауыссыздардың да біреуін

айқындау жазу емлесінде өте маңызды мәселе болып табылады. Тіркес келген екі сөзді ішкі

№	Жазылуы	Дыбысталуы	№	Жазылуы	Дыбысталуы
1	A a	[a]	17	Ñ ñ	[ɲ]
2	Á á	[ə]	18	O o	[o]
3	B b	[b]	19	Ó ó	[o]
4	D d	[d]	20	P p	[p]
5	E e	[e]	21	Q q	[k]
6	F f	[f]	22	R r	[r]
7	G g	[r]	23	S s	[c]
8	Ğ ğ	[r]	24	T t	[t]
9	H h	[x], [h]	25	U u	[y]
10	I i	[i]	26	Ú ú	[y]
11	I ı	[ɯ], [ɨ]	27	V v	[b]
12	J j	[ʒ]	28	Y y	[ɣ]
13	K k	[k]	29	Ý ý	[ɣ]
14	L l	[l]	30	Z z	[z]
15	M m	[m]	31	Sh sh	[ʃ]
16	N n	[n]	32	Ch ch	[tʃ]

Жаңа емле

Қазақ тілі әліпбиі мен жазуын латын графикасына көшіру — өркениеттің жазуы ретінде өмірдің өзі талап етіп отырған басты қажеттіліктердің бірі. Сондықтан мемлекет басшысы Н.Ә.Назарбаев «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» туралы 2017 жылдың 12 сәуірінде жарияланған мақаласында «Қазақ тілін біртіндеп латын әліпбиіне көшіру жұмыстарын бастауымыз керек», - деп, алдымызға үлкен жауапты міндет қойған болатын. Елдің рухани дүниесін, соның ішінде қазақ тілін жаңғыртуға үлкен сөзін берген бұл бағдарламалық мақала халық тарапынан қызу қолдау тапқаны да баршаға аян. Себебі қазақ жазуын латын әліпбиіне көшіру — ана тіліміздің болашағын ойлау, оның мәртебесін көтеріп, қолданыс аясын одан ары кеңейте түсу, әлемдік деңгейде танытуға жасалған мүмкіндік деп бағаланып отыр.

ҚР Мәдениет және спорт министрлігі, Тіл комитетінің Шайсұлтан Шаяхметов атындағы «Тіл-қазына» ғылыми-практикалық орталығы жауапты мекеме ретінде латын графикасына негізделген қазақ әліпбиін құрастыру міндетін атқарды. Ал осы уақытта А.Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты латыннегізді қазақ орфографиясының негізгі Ережелерін дайындап, осы жаңа емле Ережелерінің пилоттық жобасына Көкшетау, Қарағанды, Семей, Өскемен, Қызылорда, Ақтөбе, Алматы және Астана қалаларында сынақтар жүргізіп, еліміздегі жоғары оқу орындарындағы бүкіл ғалымдарға сараптама жасатып, талқылауынан өткізді.

Жаңа мазмұнды Қазақ емлесінің негізгі ережелерін дайындау барысында біртуар ғалымдар А.Байтұрсынұлының, Қ.Жұбановтың, латын графикасына ауысу идеясының көшбасында болған академик Ә.Қайдардың, қазіргі қазақ жазуының ғылыми ортологиялық негізін қалаған аса көрнекті ғалым академик Р.Сыздықтың, сонымен қатар түркітанушы ғалымдардың тәжірибесі жан-жақты ескерілген. Емленің ұлттық тіліміздің ерекшеліктері мен заңдылықтарына сәйкес болуына, тіліміздің дыбыстық қорының мүмкіншілігін толық қамтуына ерекше назар аударылған.

Новый алфавит

Латын әріптері — өркениеттің жазуы ретінде өмірдің өзі талап етіп отырған басты қажеттіліктердің бірі. Сондықтан Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» туралы мақаласында: «Латыншаға көшудің терең логикасы бар. Бұл қазіргі заманғы технологиялық ортаның, коммуникацияның, сондай-ақ, XXI ғасырдағы ғылыми және білім беру процесінің ерекшеліктеріне байланысты», — деп, латынға көшудің маңыздылығын атап көрсеткен еді. Қазіргі таңда латыннегізді қазақ әліпбиі бойынша жасалған емле ережелері

САДУАҚАС
Нұрбол Абдуллаұлы,
филология ғылымдарының
кандидаты, доцент
Қ.Жұбанов атындағы АӨМУ
«Теориялық және қолданбалы тіл білімі» кафедрасы

ЖАҢА ЕМЛЕДЕГІ

жұртшылықтың назарына ұсынылып, талқыланып жатыр. Жаңа емле ережелерінің бұрынғы түп негізі сақталған. Бұрын мектепте диктант жазып, кітап оқыған адам сол дағдысымен жаңа жазуды да тез меңгереді. Дегенмен, әр азамат ана тіліміздің емле ережелеріндегі жаңа өзгерістерді де біліуі керек. Сондықтан жаңа емленің төменде берілген кейбір жаңалықтарына назар аударған жөн деп санаймыз.

Қазіргі қазақ тілінің жағдайында орыс тілі арқылы келген «в», «х» дыбыстары тілімізге өздерімен бірге көп сөз ала келгені аян. Енді бүгінгі таңда біз қаласақ та, қаламасақ та ол сөздерді тілімізден қуып шығара алмаймыз. Сондықтан «в», «х» дыбыстарын да әліпбиімізде арнайы таңбалап, орын берілді. Емле ережелерінде «в», «х» әріптерінің емлесіне арнайы тоқталмаса да, олардың жазылуы туралы басқа дауыссыздар қатарында айтылды. Жаңа емлеміздегі [ху], [уу], [ий], [йй] дыбыс тіркестерінің орфограммасы туралы мәселе тілші ғалымдар арасында өте қызу талқыланды. Талқылау барысында, айтылудағы үйілі, үу/уу қосар әріптерді бұрынғыдай бір ғана «и» мен «у» таңбалары арқылы жазуға

тоқталды: игілік (ййгілік емес), би (бйі емес), иман(ыйман емес), киім(кйіим емес), уыз(ууыз емес), туыс(тууыс емес), су(суу емес); Ережеде берілген ескерту бойынша тек «сый», «тый» сөздері ғана қосар әріптермен жазылады: сый, сыйлық, тый, тыйым.

Жаңа емле ережесі бойынша соңғы буынында «ә» әрпі жазылатын түбір сөздерге қосымшалар жіңішке жалғанады: кінәсі, кінәлі, шүбәсі, шүбәсіз, куәсінің, куәлік, куәгер, күмән, күмәнді. Бірақ ашық дауыстылармен келетін қосымшалар жуан жалғанады: күнәға, күнәдан, кінәлау, шүбәлану, куәға, күмәнға, күмәндану. Ал соңғы буыны «ә»-мен аяқталған кісі есімдеріне қосымшалар жуан жалғанады: Күләшқа, Күлән-ға, Біләл-ға. Кісі есімдеріне және -ов, -ев жұрнағымен аяқталған кісінің тегіне қосымша түбір сөздің соңғы буынына сәйкес үндесіп жалғанады: Дәуренге, Ақжолға, Әміровке, Елубаевтың, Нәбиевке, Ерғалиеваға, Балғараевтың.

Күнделікті өмірде адам аттары төлқұжатта дұрыс жазылмай жүргені айтылып келеді. Егер кез-келген адамнан аты-жөнін жазып беруді өтінсек, олар «паспорт бойынша жазайын ба, әлде, дұрысын жазайын ба?» деп қарсы

сұрақ қояды. Бұл қазіргі жазуымыздың ащы шындығы болса, екінші жағынан латынға неге өтіп жатқанымыздың бір себебін танытады. Араб, парсы тілінен енген кісі есімдері қазақ тілінің дыбыстық заңдылығына сәйкес жазылады: Ысқақ, Ырысжан, Ырысалды, Қасен, Құсайын, Қадша, Пазыл, т.б. Кісі есімдері сыңарларының жігіндегі дыбыстар ауызша айтылуына сай жазылады: Айғыз, Байгелді, Бибажар, Есенғұл, т.б.

Жаңа орфографиялық ережеде латын негізді әліпбиімізге енгізілмеген кирилл әріптері мен шеттілдік сөздердің жазылуы бір жүйеге түсті. Бұл ережеде кейбір кирилл әріптері мен шеттілдік сөздердің емлесі бұрынғы жазуымыздан өзгеше екеніне назар аудару керек. Бұрын шеттілдік сөздер өзгеріссіз жазылып келсе, енді қазақ әліпбиіне икемделіп жазылады: «Ё» әрпі «ё» әрімімен таңбаланады. Оларға қосымша соңғы буынның үндесіміне сәйкес жалғанады: манёвр – маневр, бруселёз – бруселёз, актёр – актёр, дирижёр – дирижер, режисёр – режисер, ал осы сөздерге қосымшалар қазақ тілінің заңдылығына сай жалғанады. «Ц» әрпі және «сц» әріп тіркесі «s» әрпі арқылы жазылады: цирк –

Top news of the month

ПЕДАГОГ-ИННОВАТОР
ЗАУРЕШ ИМЖАРОВА
МЕРЕЙЛІ
60 ЖАСҚА ТОЛДЫ

Алпыстың асуына шыққанмен әрқашан өсу, даму үстінде жүретін Зауреш Убайдуллақызын уақыт ізі бағындыра алмады. Көңілі де, ісі де ширақ педагогтың мерейлі жасына арналып «Педагогикалық инновациялар — заманауи білім беру жүйесін дамыту ресурсы» тақырыбында халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция өтті. Конференцияның пленарлық мәжілісінде З.У.Имжароваға қазақстандық білім саласының жаңашалану процесіне қосып жүрген елеулі еңбегіне зор баға берген Ақтөбе облысының әкімі Бердібек Сапарбаев пен Жұбанов университетінің ректоры Бауыржан Ердембековтің Алғыс хаттары табысталды. Сонымен қатар Зауреш Убайдуллақызы «Samgau» республикалық ғылыми-әдістемелік журналының «Маман мақтанышы» медалімен марапатталды.

Педагог-инноваторды қатарлас еңбек етіп жүрген және шығармашылық байланыстағы әріптестері, бұрынғы және қазіргі шәкірттері, отбасы мүшелері құттықтады.

Халықаралық конференцияға Абай атындағы ҚазҰПУ профессоры, педагогика ғылымдарының докторы Қорлан Жампеисова, М.Ломоносов атындағы ММУ профессоры, физика-математика ғылымдарының докторы Алексей Боровских, Самара мемлекеттік әлеуметтік-педагогикалық университетінің доценті, педагогика ғылымдарының кандидаты Ольга

Брыксина қатысып, қарастырылған тақырып бойынша баяндамалар жасады.

Айта кетсек, Зауреш Убайдуллақызы Имжарова – 100-ге жуық ғылыми және ғылыми-әдістемелік жұмыстардың (олардың ішінде 13 ғылыми, оқу-әдістемелік, әдістемелік құралдар, 2 монография) авторы; «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ — Кембридж Халықаралық Емтихан Кеңесімен сертифицирталған Қазақстан Республикасының Білім беру қызметкерлерінің біліктілігін арттыру деңгейлік бағдарламасының озық жаттықтырушысы; «Болашақ үшін оқыту» ИНТЕЛ бағдарламасының сарапшысы — халықаралық аға тьютор; «Оқу және жазу арқылы Сын Тұрғысынан Ойлауды Дамыту», «Дебаттар», «Қадамнан соң қадам» халықаралық бағдарламаларының жаттықтырушысы; Назарбаев университетінің сарапшысы; инклюзивті білім беру бойынша өңірлік жаттықтырушы; «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ ПШО өзінше орта білім мазмұнын жаңарту шеңберінде бастауыш сынып пәндері бойынша педагогикалық кадрлардың біліктілігін арттыру білім беру бағдарламасы бойынша жаттықтырушы; Халықаралық Қайта Құру және Даму Банкі мен ҚР Білім және ғылым

министрлігінің Zhas Project жастар корпусын дамыту жобасының жаттықтырушы-тәлімгері.

ПЕДАГОГ-ИННОВАТОР
ЗАУРЕШ ИМЖАРОВА
ОТМЕТИЛА СВОЕ
60-ЛЕТИЕ

Её энергии неподвластно время. Несмотря на свои 60 лет, Зауреш Убайдулловна всегда в активном режиме. Она стремится к обновлению знаний, профессиональному росту. В честь юбилея почетного преподавателя была организована международная научно-практическая конференция «Педагогические ин-

2 монографии); продвинутый тренер уровня Программы повышения квалификации работников образования РК сертифицированный Международным Экзаменационным Советом Кембриджа АО «Назарбаев интеллектуальные школы»; международный старший тьютор, эксперт программы ИНТЕЛ «Обучение для будущего»; тренер международных Программ «Развитие критического мышления через чтение и письмо», «Дебаты», «Шаг за шагом»; эксперт Назарбаев университета; региональный тренер по инклюзивному образованию; тренер по образовательной программе повышения квалификации педагогических кадров по предметам начальных классов в рамках обновления содержания среднего образования, разработанной ЦПМ АО «Назарбаев интеллектуальные школы»; тренер-ментор Проекта развития молодежного корпуса Zhas Project международного банка реконструкции и развития и МОН РК.

INNOVATIVE TEACHER
ZAURESH IMZHAROVA
CELEBRATED HER
60TH BIRTHDAY

Her energy is not influenced by time. Despite her 60 years, Zaurash Ubaidullova is always in active mode. She seeks to update knowledge, professional growth. In honor of the anniversary of the honorary teacher was organized an international scientific-practical conference «Pedagogical innovations - resources for the development of a modern education system».

During the plenary session of the conference according to the contribution to the process of updating the field of education in Kazakhstan Z. U. Imzharova was awarded with letters of thanks from the oblast akim Berdybek Saparbayev and the rector of Zhubanov University Bauyrzhan Erdembekov. She was also awarded the "Maman Maktanyshy" medal of the republican scientific and methodical journal "Samgau".

Colleagues, students, family members congratulated the innovative teacher.

Korlan Zhampeisov, doctor of pedagogical sciences, professor of KazNPU named after Abay, doctor of physical and mathematical sciences, professor of Moscow State University named after M. Lomonosov Alexey Borovskikh, candidate of pedagogical sciences, associate professor of Samara State Social and Pedagogical University Olga Bryksina, made presentations on the subject of the international conference.

Zauresh Ubaidullova Imzharova is the author of more than 100 scientific and methodological works (13 are scientific, educational, methodical manuals, 2 monographs). She is an advanced trainer of the Level Program of Advanced Training for Education Workers of the Republic of Kazakhstan certified by the International Examination Council of Cambridge JSC "Nazarbayev Intellectual Schools".

In addition, she is international senior tutor, expert of the INTEL training for the future program, coach of the International Programs "Developing Critical Thinking through Reading and Writing".

The expert of "Debate", "Step by Step" and Nazarbayev University, the regional trainer on inclusive education, trainer on the educational program for advanced training of pedagogical personnel in primary school subjects as part of updating the content of secondary education developed by the MTC of the "Nazarbayev Intellectual Schools" JSC. Moreover, she is a coach-mentor of the Zhas Project of the International Bank for Reconstruction and Development and the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan.

Ау ақамы

— Абатжан, өзіміз бірге барып тағзым еткен Абат-Байтақтың Алтын ордаға қатысы бар ма?

— Е, неге болмасын, ағатай-ау? Ол былай ғой.

Ол Ақтөбе өңірінде бүгінге сақталып жеткен көне жәдігерлік жайлы ойларын Жер-су табиғатына, тарихына қатыстыра сабақтап бастап, су жорғадай тайпалып жөнеледі...

Қаншама рет телефонмен қазақ елінің батыс өңіріне қатысты осындай сұраулар беріп, айызым қана әңгімесін тындаймын.

...Соңымыздан ерген дарынды азаматты кім деп атарымды білмей дағдарып отырғаным. Әдебиетші ме? Тарихшы ма? Тілші ме? Географ па? Өлде өлкетанушы ма? Мен ғана емес, Абат Пангереевтің еңбектерін оқыған әрбір азамат әдепке осылай ойларына шүбәсізбін. Өйткені оның қарастыруы әдеби топонимика, әйтпесе топонимикалық фольклор. Әдебиетті талдаған адам әдебиетші, әрине! Сүйсініп оқисың. Шығарманың бұрын әдебиетшілер назар аудармаған қыры. Сөйтіп отырғанда бүкіл қазақ жерінің тарихи тағдыры алдыңнан шыға келеді. Өзіміз бір кезде сүйсініп оқытын Лев Николаевич Гумилевті тектен-тек еске алып отырған жоқпын. Туған жер атауларына назар аударатын отырып, Алтын Ордаға барады. Одан да әрмән жаяу-жалпы жүріп, жер-судың тарихи атаулары ізімен ілгері кетіп барады. Бұрын тарихшылар назар аудармаған мәселе. Археологтар еңбегінде кездесетін деректі дәйек ретінде тастап-тастап жіберетінін қайтерсің?! Онымен де шектелмей қазақтың сол дәуірлердегі киген киімі, тұтынған бұйымы жайында ой толғап кетеді. Қолына күрек, щетка алып, көр-қорық қазған археологтай. Этнограф па әлде? Өлде хазар ізіне түсетін музейтанушы Артамонов па бұл? Күмәнданып, көңіліме күдік ұялаған сайын әрі қарай сұрақ туындай береді. Ономас па? Топонимист пе? Өзіме-өзім сұрақты қоя-қоя жауап таба алмай шатасып кетуге жақындағанда өзімді-өзім алдадым, өзімді-өзім бір сөзбен жұбаттым. Абат Пангереев соның бәрі!

Асып айтып, асылық жасап отырған жоқпыз ба? Жоқ. Олай болатыны Абат Пангереев — көрнекті фольклорист. Фольклористика синкретті ғылым. Онда қандай ғылымның қоспасы жоқ дейсіз?! Қандай жанр үлгісі қатыспайды десейші оған?! Фольклористика ғылымының арғы-бергі тарихына зер сала қарайтын ол осы ғылымның бүгінгі биігінде ойлап, соны методологиямен білеті сыбанып, еңбек етіп келеді. Сонымен қатар фольклористика ғылымынан оңашалана былай шығып, топонимика ғылымының ауылына ат басын бұрады. Тарихи әл-әзір егжей-тегжейлі тектелмеген топонимика-

Человек месяца

АБАТ ПАНГЕРЕЕВТІҢ АЛТЫ АСУЫ:

Белгілі фольклортанушы ғалым, ұстаз 60 жаста

ның генезисіне барып, бірсыпыра байыптап алып, өзі осы салада оңаша отау тігеді.

Тақырып пен идеяны әңгімеге арқау еткен аға буын қазақ фольклористикасының бастаушылары, тігінен және көлбей зерттеу үлгілерін әкелген, сөйтіп типологиялық зерттеулер жасаған С.Қасқабасов, Е.Тұрсынов, Ш.Ыбыраев бертіңгі мектеп. Аталған азаматтардың екпіні басылмай тұрып, ғылымға кешенді зерттеу үлгісімен келген бір жасақ буынға қызықпай қарау тіпті мүмкін емес-ті. Соның жуан ортасында Абат Пангереев келеді. Абат күні бүгінге дейін «Жер-су атауларының поэтикасы» (1996), «Әдебиет және топонимика» (2003), «Әдебиеттануға кіріспе» (2018), «Қазақ фольклорының мифтік-топонимдік негіздері» (2018), «Шекті Мөңке бидің ғибраттары» (1998), «Бернияз Күлеев поэтикасы» (2009), «Топонимдік фольклордың жанрлық түрлері» (2014) «Жер-су атаулары және ұлттық руханият» (2018) «Қазақтың топонимдік фольклоры» (2018) секілді ұзын-ырғасы жүз баспа табақ көлеміндегі ғылыми-зерттеу, оқу-әдістемелік еңбектер берді. Бір сыбаға көңіл тоғайтады. Бәрекелде! Ол аз болса, ғылыми мақалалары ҚР БҒМ БҒСБК бекіткен басылымдарда, сондай-ақ Польша, Чехия, Румыния, Бразилия, Қытай, Ресей басылымдарында, халықаралық РИНЦ ақпараттық базасында және халықаралық Scopus, Thomson Reuters ақпараттық базасындағы басылымдарда жарық көріп келеді екен. Ғанибет!

Бұл еңбектерінде табанды ғалым фольклор мен топонимика-

ның аралығында, тарих пен топонимиканың тоғысында толайым жаңалықты ойлар толғап, гипотезалар айтумен келеді. Қалай сүйсінбессің? Бұрын тіл ғылымында аз-аздап әңгіме арқауына айналған топонимиканы әдебиетке айналдырған, әдебиетте байырқаландырған Абат Пангереев жер-су атауларына байланысты ізденісін прототүрік дүниетанымына дейін ойша сапар шегіп, ойын Орхон-Енисей тас жазуларындағы затты айғақтармен мықтап бекітеді. Тіпті «Орхон-Енисей руна жазулары» табиғатын алғаш ашып, оқыған Томсен, Малов ізімен жүріп те жер-су ұғымының ұлылығына ден қояды. «В.Томсен «Ер-Суб – это конгломерат», «духов земли и воды» деп діни тағымдық тұрғыда қараса, С.Малов «Ер-Суб – абстрактные понятия о родине, местожительстве», – деп анықтама береді. Көрсетілген бұл пікірлердің қай-қайсысы да дұрыс деп білеміз, өйткені түрік халықтарының жер-суға табынатыны да, исламға дейін жер-судың шамандық культ ретінде есептелетіндігін де жоққа шығаруға болмайды», — дейді ол.

Сөйтіп жер-су атауларының топонимдік сипатын ашады. Расында да адам баласы ұлтына, нәсіліне қарамай жарық жалғанға келген бойда айнала дүние, бүкіл қаламға қатынасын жер-сумен қарым-қатынаста, соны тану арқылы бастамай ма?! Солай! Солай болатындықтан Абат ғалым топонимиканы фольклормен туыстыра талдап «топонимдік фольклор жанры» ұғымына келеді. Түйгені: «Топонимдік фольклор бұрын өз алдына жеке зерттеу объектісі болған жоқ».

Дұрыс айтады. Өйткені бұрын тап солай аталған жанр үлгісі айқындалмаған. Оны айқындаған біздің пайымды зерттеушіміз Пангереев. Ал, бүгін топонимдік фольклор жеке жанр райында отау тікті, сала-салаға жіктеле зерттелді деп айта аламыз. Сүйенеріміз не сонда? Сүйенеріміз — көрнекті ғалым Абат Пангереевтің осы салада ұзақ жылдар жасаған еңбегі. Осыдан кейін Абат Пангереевті әдебиеттану ғылымындағы жаңа саланы қалыптастырушы, негіздеуші десек жөн емес пе? Солай! Абаттың бұл саладағы еңбегі ауыз толтырып айтарлықтай сүбелі еңбек!

Ол бүгін қазақ әдебиеттану ғылымының жетістігінен саналатын бұл биігіне қалай жетті?

Әрине, алдымен ұғымды анықтап, жанр табиғатын қалыпта алу керек. Ғалым солай етті. Ол: арғы-бергі, жол-жөнекей айтылған осы бағыттағы ой-пікірлерді «Жер-су атаулары және ұлттық фольклор» аталатын үлкен ұғымға жинақтады. Бұл топонимиканы даралау үшін жасалған жинақтау. Одан әрі қарай жинақтауды бас-басына жүлгелеп дараланып жөнеледі. «Жер-су атауларының ұлттық фольклормен байланысы» қаралады, Топонимдік фольклордың жанрлық табиғаты айқындалады. Оның жеке жанр ретінде қалыптасуы мен дамуы қарастырылады. Қоғамдағы орны, орындалу қызметі, мифтік мотивтері, тарихи негіздері тәптіштеледі. Міне, енді тырп етіп көріңіз. Абат Пангереев әдеби топонимиканы фольклормен қосып қондырып, айырым ерекшеліктерін анықтап, жанрлық мүсінін қалыптап, «топонимикалық фольклор» атап, осылай дербес алып шығады. Алдына қойғаны үлкен міндет. Үлкен міндет үлкен өреде өз шешімін тапты. Жаңа жанр қалыптасты. Ғалым жеңісі! Алайда, мәселе мұнымен бітпесі тағы белгілі. Өзі теориялық тұрғыдан қалыптаған жанрдың енді келіп табиғатын (поэтикасын) ашу керек емес пе?

Ғалым да бір жиһанкез. Әдеби топонимист, ғалым ойша жер-суға байланысты аңыздарды аралап, Жер-суға байланысты аңыздардың тарихи төркінін іздеп сабылды. Жер-суға байланысты әпсаналарға үңілді. Жер-суға байланысты хикаяттар, әңгіме-

Ғылыми қауымдастық

Научное сообщество

Scientific community

• Не всегда итоги научных экспериментов безопасны для человечества. Ваше мнение?

• Каждый день ученого - это новый эксперимент, новое открытие. Мы изучаем и разрабатываем вещи, которые необходимы для повседневной жизни человека. Например, ртутный градусник, которым много лет измеряли температуру. Если прибор разбить, пары ртути могут навредить. Но люди им пользовались до недавнего времени, пока не придумали электронный способ таких измерений. Для дезинфекции лет 40 назад повсеместно в роддомах использовали кварцевые лампы,

Источники света. Я долгое время занимался разработкой энергосберегающих ламп, их действия. Даже компания Самсунг заключила со мной договор. Действительно, светодиодные лампочки долговечны и безопасны. Но и тут есть человеческий фактор. Некоторые люди выбирают для себя товар по меньшей стоимости. Понятно, что там производитель сэкономил на каком-то элементе. Такие лампы прослужат меньше. А ещё важно, чтобы включатели дома были качественными и ими правильно пользовались. Если установлены плохие включатели, или вы, ваши дети, по-

НАУКА

ПРОДЛЕВАЕТ ЖИЗНЬ

В этом уверен эстонский физик-экспериментатор Александр Луцик. Хорошие познания науки позволили ученому не только сохранить молодость, как физиологическую, так и умственную. Он научился даже экономить свои денежные средства, благодаря простым правилам и теоремам, некоторые из которых разработал сам.

С научными фактами и жизненными экспериментами профессор Тартуского университета поделился в интервью для редакции «ZhU», которое удалось записать в ходе его визита в университет Жубанова. Зарубежный учёный был приглашён для чтения цикла лекций по дисциплине «Дозиметрические и сцинтилляционные материалы» для студентов и магистрантов специальности «Физика». Беседа вела Гульнара Караша.

из которых выделяется свет разного диапазона. Без защитного экрана, кварц небезопасен для здоровья. Но тут не виноваты физики. Они придумали лишь способ. А производители, учитывая высокий спрос, стали итогом таких разработок выводить на рынок большими партиями. И за качество отвечают именно они. Например, известный селекционер Иван Мичурин благодаря многолетним исследованиям создал новый сорт яблок, более крупный, как алматинский апорт, долго и медленно скрещивая разные подвиды. А потом из-за промышленной необходимости схему изменили, начали добавлять какие-то вещества, чтобы процесс пошёл быстрее, получая урожай в больших объемах. Итоги такой генной модификации привели к массовой заболеваемости аллергией. В этом не виноват биолог. Физики определили, что ультрафиолет, который мы получаем при загаре, может вызвать рак. Потому многие выходя на солнце, пользуются специальными защитными кремами. Но не все же соблюдают эти рекомендации. Я уверен, наука продлевает жизнь, если её правильно научить использовать.

• **А что насчёт экономии? Поделитесь своими познаниями физики, которые позволяют уменьшить затраты.**

• Возьмём самое простое.

стоянно хлопаете по ним, можно испортить механизм броска напряжения. В итоге лампочка перегорит. А если все эти правила соблюдать, одна энергосберегающая лампочка может прослужить даже 5 лет. Такая вот простая экономия.

• **Ваши родители тоже физики. А дети продолжили династию?**

• Да, мои родители свою жизнь посвятили физике. Оба окончили Ленинградский государственный университет. Отец до сих пор в свои 90 лет работает научным консультантом Тартуского университета. Моя мама, к сожалению, умерла полгода назад. Она была известным экспериментатором. Кстати, именно она занималась доказательством вреда кварцевых ламп. У меня две дочери. Старшей 41 год, младшей 35. Они vybrали экономику, банковское дело. Получают зарплату значительно больше моей (смеётся).

• **Но все же вы преданы физике. Расскажите, как привлечь нынешнюю молодежь заниматься физикой, экспериментами.**

• Я окончил Тартуский университет в 1974 году. Тогда уровень науки был значительно хуже. На разработки уходило годы. Иногда сутками оставался в лаборатории. Потому что надо было отслеживать большие физические реак-

ции и циклы. Когда мои родители начинали свои исследования, это даже было опасно для жизни. Из-за отсутствия специальных дозаторов облучения, правил эксплуатации, специальных помещений, вентиляции, учёные попросту позже умирали от болезней. Ведь, чтобы понять как воздействует, например, ядерная реакция на живое и неживое, облучали большими дозами предметы. Тоже самое с рентгеновскими лучами. Они тоже могут убить. Сейчас время другое. В моем возрасте я могу подавать заявки на участие в разных экспериментах. Существует много международных организаций, которые профинансируют все расходы, проводимые опыты будут безопасны. Есть возможность повысить свои знания, пройти докторантуру в ведущих университетах Германии, Швеции, Голландии. Главное, владеть английским языком. Потом, после окончания ВУЗа сейчас необязательно же идти в науку. Можно устроиться работать на заводы, где есть группы разработчиков. Они получают большую зарплату. Как профессор меня часто приглашают в Америку, Швецию, Японию. Кстати, в последней, уровень обеспеченности ученых намного высок. Мы с женой 20 лет назад целый год прибывали в Японию. Супруге там очень понравилось, её уважали там, не хуже меня. И работать не пришлось. Моей зарплаты хватало. Поэтом молодым людям, действительно заинтересованным в физике, не стоит бояться материальной стороны. Как говорится, наука сама обеспечит.

• **Расскажите о сотрудничестве с Казахстаном.**

• С 2006 года являюсь зарубежным научным консультантом в Казахстане, работаю с Евразийским национальным университетом. В прошлом году пригласили в ваш университет Жубанова. Под моим руководством защитили 8 докторантов, двое из них казахстанцы, из Актөбе и Астаны.

• **Я знаю, что вы в режиме онлайн работаете, семинары проводите.**

• Сейчас мы начали, потому что в сентябре я закончил свое отношение здесь, появились новые докторанты. В этот раз приехал на более длительный срок, потом мы будем через скайп каждую неделю общаться, обсуждать вопросы об экспериментах. В современном мире, к счастью, можно это делать. Конечно, время от времени будем встречаться и в Эстонии. В августе в Астане запланирована международная конференция. Я приглашён. Также возможность встретиться с моими подопечными.

• **Спасибо Вам за интересную беседу. До встречи!**

Жастар жыпы

Гоқ молодежи

Youth year

План мероприятий Года молодежи в Актюбинской области был рассмотрен на совещании, прошедшем под председательством акима области Бердыбека Сапарбаева, передает zakon.kz.

В работе заседания, помимо представителей государственных органов, приняли участие руководители общественных организаций по делам молодежи. Общественные активисты из районов области были подключены к совещанию в режиме видеоконференцсвязи.

Всего в рамках Года молодежи по области будет реализовано более 300 мероприятий, в том числе международного и республиканского уров-

СВЫШЕ 300 МЕРОПРИЯТИЙ ПРОЙДЕТ В ГОД МОЛОДЕЖИ В АКТЮБИНСКОЙ ОБЛАСТИ

Акцент будет сделан на развитии международного молодежного сотрудничества, волонтерского движения

будет сделан на развитии международного молодежного сотрудничества, волонтерского движения, военно-патриотического воспитания молодежи в рамках модернизации общественного сознания, предпринимательства, привитии культурных, гражданских и духовно-нравственных ценностей.

Кроме того, при участии

ней, с охватом свыше 200 тысяч актюбинцев в возрасте 14-29 лет, сообщил руководитель управления по вопросам молодежной политики области Нурлан Кунтуов.

По его словам, акцент

ПРООН будет усилена работа по профессиональной ориентации и занятости безработной и не занятой учебной молодежи.

«Данная категория молодых людей будет трудоустроена на местные

предприятия, а ПРООН предпринимает оплату их труда в течение первых трех месяцев работы. Если за этот срок молодой работник сможет проявить себя эффективным сотрудником, то будет принят уже в штат предприятия, если же нет – то сможет подать заявку в ПРООН на финансирование своего социального проекта», - уточнил Нурлан Кунтуов.

«Необходимо определить целевые индикаторы, по которым будет оценена эффективность проделанной работы. Должны быть конкретные итоги, к примеру, такие как повышение уровня трудоустройства молодежи,

снижение уровня молодежной преступности и так далее. Также важно уделять особое внимание привитию молодым чувства патриотизма, любви к Родине. Поручения Главы государства по поддержке молодежи мы должны выполнять качественно, объединив усилия с общественными организациями», - сказал Бердыбек Сапарбаев.

Минзу университетінің докторантына консультация беру. 2014 жыл. Пекин қаласы.

лерді тапты. Сюжеттік құрылымына қарай осындай атауды берген тағы да Абат батыр. Әрине, жанр шартты. Шартты да болса әр тарапты, әр алуан табиғатты белгілі бір жанрға жинақтай талдау керек еді. Абат та сөйтті. Жер-суға байланысты бабалар тудырған әңгіме, тіпті хикаяттарды жүйелей

Топонимика — ғылымның әр саласына кіріге кететін, қай салаға барып кіріксе, сол салада өз алдына оқшырайып, оқшау отау тігіп, тіршілік етіп кете баратын үлкен мүмкіндікке ие. Топонимиканы атауына қарай іздей бастасаң лингвистикаға, аталуына қарай жүйелесең тарих ауылына, орна-

«Жер-су атауларының халық прозасы жанрларында қолданысы»... міне әдеби топонимист Абат ойының байтақтанар жері.

«Міндет — түрлі ғылым салаларының топонимикамен байланыс-бірлігін ашу болып табылады», - дейді ғалым. Соны ашады. Қалай ашады? «Топонимдік

Теориялық және қолданбалы тіл білімі кафедрасының аға оқытушысы, жұбайы Несібелі Тұрғалиқызымен бірге Пекин қаласындағы Минзу университетіне дәріс оқуға барған сәті.

Студенттік кезең. 1980 жыл. Қарағанды қаласы.

талдады. Бір халықтың дүниетанымы тұрғысынан ғана қарап қоя салмады. Олай ету, тараңыту болып шыға келер еді. Олай ету, абыройлы іс бастаған азаматтың әп-сәтте абыройсыздыққа ұшырауына айналып шыға келер еді. Өз басымыз Алтайды (Таулы Алтай) аралағанда жер-су атауларының «қазақша» екенін көріп, таң-тамаша қалған жайымыз бар. Демек, ол Алтайдың арғы бетіндегі жер-су атаулары әрі салғанда бір тамырдан тараған алтай ұлтының атаулары ғой. Мұндай сөз Абатты азамат зерттеуші басында болмады дейсіз бе? Болады. Олай болса қазақ топонимі атап отырған топонимдік фольклордың ішкі жанрларын «Әлем халықтарының жер-суға байланысты әпсаналары...» — дегендей жалпы түркологиялық аспектіде қарастыруға міндетсіз. Абат Пангереев солай етті. Оның қаламынан туған бұл саладағы еңбектері бір қазақтың ғана емес, тұтас түрліктің түркологиялық табысы!

ласу жағдайына ой жүгіртсең географияға тартып жүре береді. Ал, Абат әдебиетші топонимист. Олай болса өзі тарихын қазып, анықтап алған, Жер-су топонимін әдебиет аспектіде қарауға тиісті. Бірсыпыра еңбектерінде ғалым Жер-су атауларының қазақ эпосы, тарихи жыр және тарихи өлеңдерде, қаһармандық эпостарда, шығыстық сюжетке құрылған ғашықтық дастандарда, романдық эпостарда, тарихи жырларда қалай, қандай жағдайда кездесетінін анықтайды. Соншама жанрлық үлгіден соншама топонимдік іздеп табу ол да оңай емес. Алайда бірыңғай терімшілік әдебиет пәнінің объектісі емес. Табиғатын үйілмей бірыңғай терімшілік жасау әдебиетші ісі емес. Әдебиет объектісі сол топонимдердің шығарма ажарын ашуға септесетін поэтикалық күш-қуатын анықтауда. «Жер-су атауларының эпос қаһарманының тарихи тұлғасын анықтаудағы қызметі», «Тарихи өлеңдердегі жер-су атауларының шындыққа қатысы»,

атаулар фольклор сюжеттерінің құрамында танымдық, мағлұматтық, образдық сипатқа барынша ие, себебі олар ежелден қалыптасқан халық танымның, қоршаған ортаға берген бағасының, ой зердесінің, поэтикалық тілінің көрінісі. Міне, осылай ашады! Не үшін ашады? «...фольклор мен топонимика, ұлттық рухани дүниемізді таныту жолында елеулі қызмет етіп, халқымыздың өркениет көшіндегі беделін бүкіл әлем алдында таныта алады»

«Сонымен бірге топонимдік фольклор утилитарлық та қызмет атқарады. Оның танымдық мәнімен бірге эстетикалық, мағлұматтық, қоғамдық қызметтері өмірлік қажеттіліктер болып табылады. Сайын далада бағыттан таймай жүріп-тұру үшін де жер-су атауларының ролі қандай екендігі белгілі. Осыдан топонимдік фольклордың қолданбалылық сипаты да көрінеді».

«...фольклор мен топонимиканың етене байланысы қазақ халқының мәдениеті, көшпенділік өмір сал-

ты, поэтикалық зердесі, эстетикалық арман-мұраты, жалпы барлық ұлттық ерекшелігінен туындайтын құбылыс».

Топонимист ғалымның сұраққа қарай бірсыпыра ой жосығы міне, осындай! Сол үшін де ашады.

...алған білімі, жасаған ғылымын жоғары бағалап, кісілік болмысына сүйсінумен келе жатқан Абат Пангереев ұдайы іздеп отырар, рухани жаны туыс інімнің бірі. Батыс өңіріне арнайы келіп, Абат байтақ, Қобыланды батыр, Әбілхайыр хан ізімен жүріп қаншама сырға кенелдім. Жылда тамыры бір туыс — түрік жұртына ғылыми сапар шегерде Абат інімнің әдеби топонимика саласында жасаған, жазған еңбектерін қолтығыма қыса шығамын. Бір қазақ топонимімен шектелмей, қандай тақырыпты да түрік халықтарына ортақ сипатта ой өрбітіп, түркологиялық аспектіде жүргізген зерттеулерін оқып, жан рахатына белеменмін. Түріктік ортақ тамырларға ойша саяхат жасаймын. Оның кең тынысты зерттеу еңбектерінен шабыт алып өзімнің де жүрген-тұрған бауырлас елдерде тапқанынан жоғалтқаны көп қазақтың, біріккенінен гөрі ажырап, ауа жайылып тіршілік етіп, теперіш көріп келе жатқан түрік ұлт, ұлыстарының сан ғасырлық тарих соқпа-соқпасында жоғалтқанын жан ауырта іздеймін.

— Биыл жаз Сарайшық, Бату Сарай, Қажы Тархан асып, Алтын Орда өркениетінен із кессек... Қалай қарайсың, Абатжан?

Телефонмен оны ғылыми сапарға шақырамын.

— Екі жыл бұрын Ақтөбе өңірін араладық. Былтыр Орынбор облысын шарладық. Енді, кезек Алтын Ордаға келген-ақ шығар... Мен дайын.

...Ізімізден ілескен іні еңбегіне сүйсінген басым оны алдағы жылы Алтын Орда өркениеті ізімен жүріп өтер ғылыми экспедицияға шақырып отырмын. Бәлкім Сарайшық, Бату Сарай, Қажы Тархан.. Алтын Орда астаналары, бас қалалары! «Жүз он қаласы болған» (Б.Кенжебайұлы), «Мындаған шаһарлары болған» (Массон), «дүниедегі ең өркениетті ел» (Ибн Батута) — Алтын Орда өркениетінің ізін табармыз. Елбасының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру», «Ұлы даланың жеті қыры» аталатын рухани кемел еңбектері бізді ғана емес, баршаңызды өлгенімізді тірілту, жоғалтқанымызды табуға міндеттеп отыр емес пе?! Соның бастысы да көрнекті ғалым, қанаттас іні Абат Пангереевтің әдебиетте орнықтырған жер-су топонимі арқылы ғана жүзеге аспақ. Өйткені, ол бір өзі бір сала, бір салада тағы да өзі дара!

Құлбек ЕРГӨБЕК,
Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті ректорының кеңесшісі, филология ғылымдарының докторы, профессор,
Түрікстан
10 қаңтар 2019 жыл

ҚҰРМЕТ СӨЗДЕР

Жер-мұраның жоқшысы

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университетінің филология факультетінде қызмет атқарған 30 жылдың көлемінде Абат Шамұлы Пангереевтің атқарған еңбегі орасан зор. Студенттерге дәріс оқып, ұстаз атанды, кафедра меңгерді, декан лауазымын атқарды, қазір де «Абайтану және ұлттық руханият» ғылыми-зерттеу орталығының жетекшісі міндетін атқарып келеді. Бірақ ол еш уақытта іргелі ғылымнан қол үзген емес. Ол ұстаздық пен лауазымдық қызметтерді атқара жүріп, «Жер-су атауларының поэтикасы», «Шекті Мөңке бидің гибраттары» (Ж.Асановпен бірге), «Әдебиет және топонимика», «Бернияз Күлеев поэтикасы» (А.Абдуллинмен бірге), «Топонимдік фольклордың жанрлық түрлері», «Әдебиеттануға кіріспе», «Қазақ фольклорының мифтік-топонимдік негіздері», «Қазақтың топонимдік фольклоры», «Фольклордың ұлттық негіздері», «Жер-су атаулары және ұлттық руханият» сияқты монографиялық еңбектер мен оқу құралдарын жазды.

Абат Шамұлы бойына бірнеше қасиеттерді тоғыстыра білген ерекше дарын иесі. Оның жалпақ жұрт біле бермейтін ұстаздық, ғалымдық, қайраткерлік, азаматтық, адами қырлары арнайы айтылуы тиіс. Ал әдеби мұраларды жинаудағы, фольклортану саласындағы, әсіресе атамекен – жер-мұраның жоқшысы ретіндегі қажырлы еңбегі мақалада қысқаша аталып өтті. Ғалым алдағы кездерде фольклортануда да, жас ұрпақты тәрбиелеуде де нәтижелі еңбектер атқара беретініне сеніміміз мол. Басып өткен ғалымдық, ұстаздық жолы Абат Шамұлын бүгінгі қазақ зиялыларының қатарына қосты. Ғылым жолындағы қанаттас, әріптес-досыма зор табыстар тілеймін!

Тоқтар Әлібеков,
филология ғылымдарының кандидаты.
М.Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институты «Қолжазба және текстология» ғылыми-инновациялық бөлімінің меңгерушісі,
Алматы қаласы

Қазақ фольклорын тілдік-жанрлық зерттеу және Пангереев пайымдары

Профессор А.Ш. Пангереев жер-су атаулары мағынасының фольклорға қатыстылығын мынадай айғақтар арқылы бағамдайды:

«1. Жер-су – дүниежүзілік ғаламды (жоғары – тәңір, төмен – ұмай, орта – адам) біріктіруші ұғым.

2. Жер-су – жоғары мен төменнің қосындысы, туындысы ретінде табынатын тәңірлік мәнге ие, бірақ тәңір емес, адамзат өмір сүретін әлем, кеңістік бөлігі.

3. Жер-су – кіндік кесіп, кір жуған туған жер, атамекен, отан ұғымының байырғы атауы.

4. Жер-су – табиғаттың өзі, яғни географиялық объектілер.

5. Жер-су – ықылым заманнан бергі уақыт пен кеңістік шегінде адамзат қалдырып отырған өмір таңбалары, топонимдер арқылы фольклор сюжеттерінен танылатын тарихи таным куәсі.

6. Жер-су – фольклор шығармаларын-

дағы әлем туралы, кеңістік туралы ойлар мен көзқарастардың таңба, символдық мән түріндегі жиынтық бейнесі.

7. Жер-су – фольклор сюжеттерінде мотив тудырушы дәнекер, немесе кей жағдайда сюжеттік негіз.

Профессор Пангереевтің халықтық этимологияға деген көзқарасы лингвофольклортанудың зерттеу межелуіштеріне сай келіп тұр. Лингвофольклортанудың фольклортанудан басты ерекшелігі сол, фольклортануда әдеби негіз бастау тірек болса, лингвофольклортануда тілдік айғақ бастау тірек етіледі де, фольклорлық мән-мағына, мазмұн айқындалады. Осы тұрғыдан келгенде, А. Пангереевтің пайымдауы топонимдік аңыздың халықтық этимологиямен астасып кететінін байқатады. Ғалым былай деп жазады: «... өткен тарихты тарқатып, танытатын, ... жер-судың қойылу сырын анықтайтын аңыздар көптеп саналады. ... бұл аңыздардың бәрінде дерлік тарихты баяндаудан гөрі жер-судың атын анықтау басымырақ орын алады».

Қорыта келгенде мынадай түйіндер жасауға болады:

- қазақ фольклорын тілдік-жанрлық зерттеуде топонимдік фольклортану материалдарын молынан пайдалануға болады;

- топонимдік фольклорға тірек болатын – жер-су аттары, яғни тілдік айғақтар;

- профессор А.Ш. Пангереев зерттеулерінің көлемді бір бағытын лингвофольклортанулық бағыт деп санауға болады;

- профессор А.Ш. Пангереев фольклор арқылы жер-су аттарын когнитивтік тұрғыдан зерттеуге, концептосферасын бағамдауға жол ашып отыр;

- профессор А.Ш. Пангереев өз зерттеулері арқылы халық этимологиясын ғылыми емес дүние дейтін кінәраттаудан арашалап, оның ғылымдағы орнын айқындады;

- фольклорды зерттеуде тілтанудың алар орны ерекше.

Жантас Жақыпов,
филология ғылымының докторы,
профессор.

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Астана қаласы

Топонимдік фольклор жанрының зерттеушісі

Фольклор мен топонимиканың тығыз байланысы күні бүгінге дейін арнайы зерттеу объектісі болған жоқ. Жекелеген ғалымдардың зерттеу мақалалары болғаны рас. Алайда бұлар санаулы ғана. Осы орайда профессор А.Пангереев бұл проблемаға батыл кірісіп, топонимдік фольклорды өз алдына жеке зерттеу объектісі етіп алды. Әсіресе, олардың жер-су атауларына қатысты түрлерін дербес алып, зерттеу объектісінің негізгі өзегіне айналдырды. Зерттеуші топонимдік фольклорды ұлттық фольклордың бір саласы ретінде қарастырып, оның ішкі жанрлық түрлерін айқындайды. Сонымен қатар топонимдік фольклордың басқа да фольклор жанрларында көрініс беретін ерекшеліктеріне тоқталады. Мұның бәрі мемлекет басшысының «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласының бағытымен үндестігі деп те түсінуге болады. Зерттеу барысында алдымен фольклорға да, топонимикаға да ортақ келетін мифтік ұғымдарды, оның жер-су атаулары туралы халықтың шығармашылық түрлерінің туындауына қатысы қандай екен-

дігін анықтауға тырысқан. Жер-су атаулары туралы фольклор үлгілерінің туындауына қиялдаудың қатысы қандай дәрежеде екендігіне тоқталып, оның өзекті буындарын ашып көрсете алған. Халықтың жер-суға, өскен ортасына деген перзенттік сезімі, топонимдік атауларды танып білуге деген ыстық ықыласы шығармашылықтың бұндай түрлерін көптеп тудыруға әсер ететіні рас. Мұның өзі жер-су туралы фольклорлық сюжеттерді халықтың өзі таныған объектілеріне қатысты толассыз туындай беруі сөзсіз. Топонимдердің халықтың сөз қолданыстарындағы, фольклордың үлгілеріндегі атқаратын қызметі орасан зор мәнге ие. Осы ерекшеліктерді басты бағдарға ұстана отырып филология ғылымдарының докторы, профессор Абат Шамұлы Пангереев фольклор мен топонимиканың байланысына негізделіп жүргізілген зерттеу жұмысының нәтижесінде топонимдік фольклордың жанрлық түрлерінің классификациясын жасап, атқаратын қызметін айқындап шыққан.

Алпыстың айбынды асуына абыржымай жеткен ғалым ініміздің жетістіктері мұнымен шектелмек емес. Алатаудай асқарланған мәуелі межелерді алқынбай алып, биік-биік тұғырларды бағындыратынына сенім мол. Өмір жолындағы, ғылым жолындағы сапарың сәтті болғай.

Мұсаев Алпысбай,
филология ғылымдарының докторы,
профессор.
Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті
Ақтөбе қаласы

Құрметті Әбеке!!!

Асқаралы 60 жасқа толған мерейтойыңыз құтты болсын! Сізге деген теңіздей құрметімізді төмендегі жыр жолдарымен көрсетуге рұқсат етіңіз. Қыздарымыз Сіздің жан-жарыңыз - Несібеліге, ұлдарымыз Сізге тартса арманымыз жоқ.

Жауын-шашын, өттік қой аптаптардан,
Тұлпарлары анасы баптап салған.
Күндер өтті «глубокий ногдауннан»,
Боксерлығы Абаттың сақтап қалған.

Қайран дүние қатып қап қарашықта,
Қайта да алмай қалушы ек атажұртқа.
Расымен, Сіз бізбен болмағанда,
Күнде түсіп жүруші ек ноқауғқа.

Осылай ашылысыншы сыр сандығы,
Айтылар одан кейін жайсаң жыры.
Бәрімізді дін аман сақтаушы еді-ау,
Бір қазақ баласының қайсарлығы.

Содан болар, үйрендік шаттануды,
Қатайып, таң сыз бере аттануды.
Одан кейін, біздер де күмілжімей,
Үйрендік, кімге болсын тік қарауды.

Сол баяғы көңілі аңқылдаған,
Содан бізге мәңгілік алтын баған.
Қасынан қалмай жүріп, ақырында,
Жігіттерге айналдық жарқылдаған.

Өлі жырлап жастықты, ізгі шақты,
Өлі де гүлдеп тұрған күзгі бақты.
Шегінбейтін, ешкімнен жеңілмейтін,
Біз де адам болдық-ау, Сіз сияқты!

Жыр да тілек, бір Сізге сыр да тілек,
Сізді ойласақ, толады нұрға жүрек.
Құтты болсын, 60 жас – Мерейтойың!
Және Сізге Әбеке, Мың рахмет!!!

**Ізгі ниетпен, курстас достарың,
25 қаңтар 2019 жыл.**

Top news of the month

АҚТӨБЕНІҢ 150 ДАРЫНДЫ ОҚУШЫСЫ ҚАЛА ӘКІМІ И.ИСПАНОВ ПЕН КЕЗДЕСТІ

«Әкімге жүз сұрақ». Осындай форматта Ақтөбе әкімі Илияс Испанов қала мектептерінің 150 дарынды оқушыларымен кездесті. Шараның Жұбанов университеті базасында өтуі жай емес. Батыс Қазақстандағы бұл іргелі оқу орнында бүгінде жүздеген жергілікті озат жастар білім алуда.

Ақтөбенің дарынды оқушылары әкімге облыс орталығының тарихына, әлеуметтік-мә-

дени дамуы мен көркеюіне қатысты сұрақтар қойды. Кездесу Ақтөбенің 150-жылдығына орайласқан «Аталар жолымен, ағалар ізімен» жобасын жүзеге асыру бойынша ұйымдастырылды.

Талантты жастардың сұрақтарына Жұбанов университетінің ректоры Бауыржан Ердембеков те жауап берді. Ол «Біздің университетте үздік үлгерімді мектеп бітірушілерге оқу ақысына байланысты арнайы жеңілдіктер қарастырылған. Әрине, білім алуға келген жастың қоғамдық өмірдегі белсенділігі де ескеріледі», — деді. Ерекше қонақтар жоғары оқу орны кіре беріс алаңында әзірленген мамандықтар көрмесін аралап, ақпараттық кітапшалар алды. Сондай-ақ оқушылар жоғары оқу орнының Бас оқу ғимараты тынысымен танысты.

150 ОДАРЕННЫХ ШКОЛЬНИКОВ АҚТӨБЕ ВСТРЕТИЛИСЬ С ГРАДОначальником И.ИСПАНОВЫМ

«Сто вопросов акиму». В таком формате прошла встреча градоначальника Ильяса Испанова со 150 одаренными школьниками Ақтөбе. Базой для проведения мероприятия был выбран университет Жубанова. И неслучайно. В ведущем ВУЗе Западного Казахстана профессию на сегодня получают сотни успешных выпускников местных школ.

Актюбинских умников интересовали вопросы истории, социально-культурного развития и благоустройства областного центра. Встреча прошла в рамках реализации проекта «Аталар жолымен, ағалар ізімен», приуроченного к 150-летию Ақтөбе.

На вопросы одаренной молодежи ответил и ректор университета Жубанова Бауыржан Ердембеков.

«В нашем университете предусмотрены скидки на обучение для студентов с отличной успеваемостью. Учитывается и активное уча-

стие в общественной и культурной жизни ВУЗа», — отметил ректор. Для юных гостей университета в фойе главного корпуса была организована выставка профессий, где специалисты проводили консультации по интересующим вопросам, были розданы информационные брошюры. Завершилось мероприятие экскурсией по ВУЗу.

150 GIFTED SCHOOLCHILDREN OF AKTOBE MET WITH THE HEAD OF THE CITY I. ISPANOV

One hundred questions to Akim". In this format, the head of the city Ilyas Ispanov met with 150 gifted school children of Aktoobe. The University of Zhubanov was chosen as the basis for the event. And it is no coincidence. Hundreds of successful graduates of local schools are now receiving a profession, in the leading University in Western Kazakhstan.

The clever children of Aktoobe city were interested in questions of history, socio-cultural development and improvement of the regional center. The meeting was held in the framework of the project «Atalar Zholyemen, akalar izimen», dedicated to the 150th anniversary of Aktoobe.

Rector of Zhubanov University, Bauyrzhan Yerdembekov answered the questions of talented youth.

«Our university provides discounts on education for students with excellent academic performance. The active participation in the social and cultural life of the university is also taken into account,» noted the rector. An exhibition of professions was organized for the young guests of the university in the lobby of the main building, where specialists consulted on issues of interest were distributed information brochures. The event was ended with a tour of around the university.

Ақпараттар <https://www.inform.kz/>, <http://news.arsu.kz> сайттары материалдары бойынша дайындалды. Новости подготовлены по материалам сайтов <https://www.inform.kz/>, <http://news.arsu.kz>. News prepared on the basis of sites <https://www.inform.kz/>, <http://news.arsu.kz>

Айдың айшықты жаңалықтары

Главные новости месяца

ЖОО БАСШЫЛАРЫ ЫНТЫМАҚТАСУҒА КЕЛІСТІ

Жубанов университетінің ректоры, профессор Бауыржан Ердембеков ҚР ИІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының бастығы, полиция полковнигі Айдар Сайтбековпен кездесті. Тараптар екі оқу орнының ынтымақтасу бағыттарын талқылады. Атап айтқанда, ЖОО басшылары оқу үрдісіне инновациялық технологияларды енгізу және дуалды білім беру бойынша бірлесіп жұмыс жасауға келісті. Кездесу жоғары оқу орындарының екі жақты ынтымақтастық меморандумына қол қоюмен қорытындыланды.

РУКОВОДИТЕЛИ ВУЗОВ ДОГОВОРИЛИСЬ О СОТРУДНИЧЕСТВЕ

Ректор университета Жубанова, профессор Бауыржан Ердембеков встретился с начальником Актюбинского юридического института МВД РК им.М.Букенбаева, полковником полиции Айдаром Сайтбековым.

Стороны обсудили направления сотрудничества двух высших учебных заведений. В частности, руководители вузов договорились о дальнейшем развитии внедрения инновационных технологий в учебный процесс, а также дуального образования. В завершении встречи был подписан двухсторонний меморандум о сотрудничестве ВУЗов.

THE HEADS OF UNIVERSITIES AGREED ON COOPERATION

The rector of Zhubsnov University, Professor Bauyrzhan Yerdembekov met with the head of Aktobe Law Institute of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Kazakhstan named after M. Bukenbaev, police colonel Aydar Saitbekov.

The participants of the meeting discussed areas of cooperation between the two higher education institutions. In particular, they agreed on the further development of the introduction of innovative technologies in the educational process, as well as dual education. At the end of the meeting was signed the bilateral memorandum of cooperation between the universities.

МАГИСТРАТУРА ЖӘНЕ ДОКТОРАНТУРАҒА ОҚУҒА ТҮСУ ЕРЕЖЕЛЕРІ ӨЗГЕРДІ

Білім және ғылым вице-министрі Асхат Аймағамбетов магистратура және докторантураға оқуға түсу ережелерінің өзгергендігін айтты, деп хабарлайды ҚазАқпарат.

«Біріншіден, магистратураға гранттар келесі жылдан бастап үміткерлердің бірыңғай емтиханының қорытындысы бойынша бөлінетін болады. Егер осыған дейін магистратураға гранттар ЖОО беріліп, олар өздері тапсырма дайындаған, өздері емтихан өткізіп, түсу туралы шешімді өздері қабылдаған еді. Енді GMAT форматы бойынша бірыңғай емтихан болады. Яғни, үміткерлерге Ұлттық тестілеу орталығы өткізетін кешендік тестілеуден өту керек», — дейді вице-министр Фейсбук парақшасында.

Оның хабарлауынша, осы тестілеудің нәтижесі бойынша білім беру бағдарламалары тұрғысында жиналған балдар бойынша саралау жүргізіліп, жоғары бал жинаған талапкерлер грант алады. Сәйкесінше ерікті түрде өзі ЖОО таңдайтын болады.

«Осылайша, «грант магистранттың соңынан ереді» деген қағида жүзеге асырылады. Бұл ЖОО бәсекелестігін арттырып, сөзсіз гранттардың ашық және әділ таратылуына септігін тигізеді. Магистратураға түсушілерге дайындық бағытының шеңберіндегі нақты білім беру бағдарламаларының тобын көрсету қажет. Үміткерлер шет тілін тапсырады (осыған дейін де солай болған), сондай-ақ білім алуға дайындығы бойынша және 2 салалық пәндер бойынша тестілер тапсырады», — дейді ол.

Вице-министр атап өткендей, докторантураға түсу ережесі де өзгерген.

«Оқуға түсуші докторантураның салалық пәні бойынша қай ЖОО-на түссе, сол жерде, сол университетте емтихан тапсырады, сонымен қатар шет тілін білетінін растайтын сертификат ұсынады. Мұндағы басты өзгеріс — енді докторантураға түсу үшін халықаралық сертификат (сәйкесінше, IELTS, TOEFL және т.б.) талап етілетінінде. Шет тілі бойынша тестілеу докторантура бойынша енді Ұлттық тестілеу орталығы арқылы өткізілмейді. Сондықтан докторантураға түсемін деп ниет білдірушілер осы бағыт бойынша дайындалулары тиіс», — дейді Асхат Аймағамбетов.

ИЗМЕНИЛСЯ ПОРЯДОК ПОСТУПЛЕНИЯ В МАГИСТРАТУРУ И ДОКТОРАНТУРУ

Вице-министр образования и науки РК Асхат Аймағамбетов сообщил об изменении порядка поступления в магистратуру и докторантуру, передает информационное агентство «Казинформ». «Во-первых, гранты в магистратуру будут распределены по итогам единого экзамена. Если до этого гранты присуждались вузом, они сами готовили зада-

ния, проводили экзамены, принимали решение о зачислении, то теперь будет проводиться единый экзамен в формате GMAT. То есть претенденты должны будут пройти комплексное тестирование, которое проведет Национальный центр тестирования РК», — написал Асхат Аймағамбетов на своей страничке в Facebook. Вице-министр уточнил, что набравшие высокие баллы в ходе тестирования претенденты получат гранты и сами будут выбирать вуз для обучения. Таким образом, грант будет направлен вслед за магистрантом. Это будет способствовать повышению открытости и прозрачности присуждения грантов, а также конкурентоспособности вузов. Поступающие в магистратуру должны будут указать в рамках направления подготовки группу образовательных программ, сдать тесты по иностранному языку и двум профильным предметам. Что касается докторантуры, здесь нет изменений в формате. Поступающий должен будет сдать экзамены по профильному предмету в вузе и подтвердить уровень знания иностранного языка. А при наличии международного сертификата (соответственно IELTS, TOEFL и т.д.) не будет необходимости сдавать тесты на знание иностранного языка в Национальном центре тестирования.

THE ORDER OF ADMISSION TO THE MASTER'S AND DOCTORAL PROGRAMS HAS CHANGED

The vice-minister of Education and Science of the Republic of Kazakhstan Askhat Aymagambetov reported on the change in the order of admission to the master's and doctoral studies, reports Kazinform news agency.

"Firstly, grants to the master's program will be distributed on the basis of a single exam. If before that the grants were awarded by the university, they prepared the tasks themselves, conducted examinations, decided to enroll, now there will be a single GMAT exam.

That is, applicants will have to undergo comprehensive testing, which will be conducted by the National Testing Center of the Republic of Kazakhstan," wrote Askhat Aymagambetov on his Facebook page. The Vice Minister clarified that applicants who earned high points during testing will receive grants and will choose the University for training themselves. Thus, the grant will be sent after the undergraduate.

This will help increase the openness and transparency of awarding grants, as well as the competitiveness of universities. Applicants to the magistracy will have to specify in the framework of the direction of training a group of educational programs, pass tests in a foreign language and two specialized subjects. As for doctoral studies, there are no changes in the format. The applicant will have to pass exams in a specialized subject at the university and confirm the level of knowledge of a foreign language. In addition, if you have an international certificate (IELTS, TOEFL, etc., respectively), there will be no need to pass a foreign language test at the National Testing Center.

ПАНГЕРЕЕВТІҢ ФАКУЛЬТЕТІ

Осыдан тура отыз жыл бұрын, кеңестік жүйенің іргесі сәгіліп, тәуелсіздіктің үміті тұтана бастаған тұста облысымызда айтулы бір оқиға болды. Ақтөбе педагогикалық институтының сол тұстағы ректоры, танымал тұлға Мұхтар Ғалиұлы Арынның тікелей бастамасымен қоғамның рухани көшін алға сүйрейтін «Қазақ филологиясы» атты мамандық ашылды! Бүгінде білім кеңістігіне үш мыңға жуық жоғары білікті кәсіби филологты қосып, қабырғасы әбден қатып, бұғанасы берік бекіген мамандықтың басы-қасында үнемі бірге жүрген, сол мамандықпен бірге өсіп, бірге толған бір адам болатын болса, ол сөз жоқ — Пангереев Абат Шамұлы деп ауыз толтырып айта аламыз! Отын жесең тойынатын Ойыл өңірінің тумасы Қарағанды мемлекеттік университетін ойдағыдай аяқтап, туған жеріндегі талантты балаларға арналған мектеп-интернатта алғашқы қызметтік баспалдықтан өткеннен соңғы бар саналы ғұмырын, жастық жігерін осы Жубанов университетіне, филология факультетіне арнағанын тек шәкірттері мен әріптестері ғана емес, жалпы Ақтөбе жұртшылығы өте жақсы біледі. Елімізге танымал азамат Қанат Айтбаев, филология факультетінің қазіргі таңдағы деканы Құлзат Садинова, «Жұбановтану» ғылыми-зерттеу орталығының жетекшісі Әлия Ұлықпанова сынды «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығының алғашқы түлектеріне әдебиет әлемінен дәріс оқып, факультет деканы қызметін атқарған ардақты ұстаз Абат Шамұлы бүгінде асқаралы алпыстың ауылына аяқ басты.

Академик Зейнолла Қабдолов 60 жасқа толғанда Абат Шамұлы атақты тұлғаға адресат жаза отырмағандықтан басы-қасында ұста жетсе бұйрығын деген Абаддың тармағында айтылғандай ғалымдықты ұстаздықпен ұштастырған ұлы адамсың деген мағынада ілтипат білдірген екен, біз де бүгін сол ойлы сөзді, мағыналы оралымды өз авторына бағыттамақпыз. Қазақ филологиясы мамандығының болашағына деген зор алаңдауларға арналған мектеп-интернатта алғашқы қызметтік баспалдықтан өткеннен соңғы бар саналы ғұмырын, жастық жігерін осы Жубанов университетіне, филология факультетіне арнағанын тек шәкірттері мен әріптестері ғана емес, жалпы Ақтөбе жұртшылығы өте жақсы біледі. Елімізге танымал азамат Қанат Айтбаев, филология факультетінің қазіргі таңдағы деканы Құлзат Садинова, «Жұбановтану» ғылыми-зерттеу орталығының жетекшісі Әлия Ұлықпанова сынды «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығының алғашқы түлектеріне әдебиет әлемінен дәріс оқып, факультет деканы қызметін атқарған ардақты ұстаз Абат Шамұлы бүгінде асқаралы алпыстың ауылына аяқ басты.

Алпыстың асуында адами болмыс пен азаматтық келбеттің кемел көрінісін қалыптастырған ұстазымыз туралы айтулы мерейтойы тұсында әріден толғансақ, Отызында орда бұзбасаң, қырығында қамал алмайсың. Абат Шамұлы отызында факультет басқарды, ауыл-ауылды, облысымыздың ер-ашалғай елді-мекендерін аралап, туған тілін қадыр-леп, әдебиетін ардақтайтын талапкерлерден емтихан алып, оқуға қабылдады, оқытты, тоқытты, білім

беру майданының қақ ортасында, қазақ филологиясының орнын төрден сайлаймын, сайламасам қоймаймын деп қаймықпас қаһармандай қасқайып жүргені сондай, қазақ тілі мен әдебиеті мамандығының мұғалімдерін дайындайтын институттың филология факультеті ел іші, жұрт арасында «Пангереевтің факультеті» деген аңыз атауға айналғанын ақтөбеліктер әлі ұмыта қойған жоқ.

Академик Зейнолла Қабдолов 60 жасқа толғанда Абат Шамұлы атақты тұлғаға адресат жаза отырмағандықтан басы-қасында ұста жетсе бұйрығын деген Абаддың тармағында айтылғандай ғалымдықты ұстаздықпен ұштастырған ұлы адамсың деген мағынада ілтипат білдірген екен, біз де бүгін сол ойлы сөзді, мағыналы оралымды өз авторына бағыттамақпыз. Қазақ филологиясы мамандығының болашағына деген зор алаңдауларға арналған мектеп-интернатта алғашқы қызметтік баспалдықтан өткеннен соңғы бар саналы ғұмырын, жастық жігерін осы Жубанов университетіне, филология факультетіне арнағанын тек шәкірттері мен әріптестері ғана емес, жалпы Ақтөбе жұртшылығы өте жақсы біледі. Елімізге танымал азамат Қанат Айтбаев, филология факультетінің қазіргі таңдағы деканы Құлзат Садинова, «Жұбановтану» ғылыми-зерттеу орталығының жетекшісі Әлия Ұлықпанова сынды «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығының алғашқы түлектеріне әдебиет әлемінен дәріс оқып, факультет деканы қызметін атқарған ардақты ұстаз Абат Шамұлы бүгінде асқаралы алпыстың ауылына аяқ басты.

Академик Зейнолла Қабдолов 60 жасқа толғанда Абат Шамұлы атақты тұлғаға адресат жаза отырмағандықтан басы-қасында ұста жетсе бұйрығын деген Абаддың тармағында айтылғандай ғалымдықты ұстаздықпен ұштастырған ұлы адамсың деген мағынада ілтипат білдірген екен, біз де бүгін сол ойлы сөзді, мағыналы оралымды өз авторына бағыттамақпыз. Қазақ филологиясы мамандығының болашағына деген зор алаңдауларға арналған мектеп-интернатта алғашқы қызметтік баспалдықтан өткеннен соңғы бар саналы ғұмырын, жастық жігерін осы Жубанов университетіне, филология факультетіне арнағанын тек шәкірттері мен әріптестері ғана емес, жалпы Ақтөбе жұртшылығы өте жақсы біледі. Елімізге танымал азамат Қанат Айтбаев, филология факультетінің қазіргі таңдағы деканы Құлзат Садинова, «Жұбановтану» ғылыми-зерттеу орталығының жетекшісі Әлия Ұлықпанова сынды «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығының алғашқы түлектеріне әдебиет әлемінен дәріс оқып, факультет деканы қызметін атқарған ардақты ұстаз Абат Шамұлы бүгінде асқаралы алпыстың ауылына аяқ басты.

факультетін, әріптестерін, шәкірттерін қимады, ұстаздығын ғалымдықпен тоғыстырған ортада абыройлы жолын жалғастыра беруді ғұмырының басты жүргені сондай, қазақ тілі мен әдебиеті мамандығының мұғалімдерін дайындайтын институттың филология факультеті ел іші, жұрт арасында «Пангереевтің факультеті» деген аңыз атауға айналғанын ақтөбеліктер әлі ұмыта қойған жоқ.

Академик Зейнолла Қабдолов 60 жасқа толғанда Абат Шамұлы атақты тұлғаға адресат жаза отырмағандықтан басы-қасында ұста жетсе бұйрығын деген Абаддың тармағында айтылғандай ғалымдықты ұстаздықпен ұштастырған ұлы адамсың деген мағынада ілтипат білдірген екен, біз де бүгін сол ойлы сөзді, мағыналы оралымды өз авторына бағыттамақпыз. Қазақ филологиясы мамандығының болашағына деген зор алаңдауларға арналған мектеп-интернатта алғашқы қызметтік баспалдықтан өткеннен соңғы бар саналы ғұмырын, жастық жігерін осы Жубанов университетіне, филология факультетіне арнағанын тек шәкірттері мен әріптестері ғана емес, жалпы Ақтөбе жұртшылығы өте жақсы біледі. Елімізге танымал азамат Қанат Айтбаев, филология факультетінің қазіргі таңдағы деканы Құлзат Садинова, «Жұбановтану» ғылыми-зерттеу орталығының жетекшісі Әлия Ұлықпанова сынды «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығының алғашқы түлектеріне әдебиет әлемінен дәріс оқып, факультет деканы қызметін атқарған ардақты ұстаз Абат Шамұлы бүгінде асқаралы алпыстың ауылына аяқ басты.

ты қайнап жатқан қазанды «қолды қылып» бөлмеге алып келді, шанышқымызды жалма-жан алып, қазанның қақпағын ашып қалсақ, ішінде қыздардың шаш бұйралайтын термо бигуді екен!» Айта берсек, Абат ағайдың өзін ең әр алуан екі рет ескертуді жасалса да әлгі қыз жаңағы қылығын жалғастыра берді. Сонда Абат ағайдың айтқаны: «Сіз не, Қозының Баяны құсап болып отырсыз, осы отырсыңыз Көтiбардың Теңгесiне де тұрмайды» деп қалмасы бар ма. Аудиторияда ду күлкі емес, жым-жырттық орнады. 2010 жылдары ағай бір топқа сабақ беріпті, сөйтсе сол топтың старостасы еш сөзсіз сабаққа келмейді екен, бір күні әлгі студент сабаққа келіпті, бірақ кешігіп келіпті. Ағай: «Кімсің?» десе, «Осы топтың старостасы едім» деп жауап беріпті. «Фамилияң кім?» десе, «Айтуарова» депті. Сонда Абат ағай «Айтуарова, енді саған ай да тумайды, күн де тумайды» деген екен. Аңғарып қарасақ, бұл айтылған әңгімелердің қай-қайсысында да сөздің сүйектен өтетіні, сөзбен тәрбиелеу сияқты қасиетті құндылықтар жатыр. Абат Шамұлы сабақтан тыс уақытта, өмірде нағыз юморист жан, отырған ортасын күлкіге көмілдіріп, әзілмен әрлеп жүреді. Өзі ерекше құрметтеген асылдың тұяғы Есет Құдайбергенұлымен арадағы бір әдемі әзілін үнемі айтып, сағынышпен еске алады: «Есаған екеуміз бос уақытымызда шахмат ойнаймыз. Бірде ол сөзін жеткізіп, бірде мен жеңем. Ойын барысында ағай қант диабетімен ауыратын жандарға арналған қантты аузына салып желп отырады. Бір күні Есет ағай мені ұзын бойлы, бойшаң студент қыз кешігіп келіпті. «Неге кешіктің?» деген сауал қойылыпты оқытушы тарапынан. Студент қыз: «Троллейбус келіп болмай, кешігіп қалдым» депті. Сонда Абат ағай: «Саған троллейбусың да қажеті шамалы ғой, қолыңды созаң сым-тоғына жетіп жатыр, жүре бермейсің бе» депті. Аудиторияда ду күлкі. Осындай сөзден кейін студенттер сабаққа ешуақытта кешікпейтін болған шығар деп ойлаймын. 2000 жылдарда бикі мансапты қызметтерге жан-жақтан шақырту алып, ұсыныс білдіргенде өзінің жастық шағының жалынды іздері жатқан

факультетін, әріптестерін, шәкірттерін қимады, ұстаздығын ғалымдықпен тоғыстырған ортада абыройлы жолын жалғастыра беруді ғұмырының басты жүргені сондай, қазақ тілі мен әдебиеті мамандығының мұғалімдерін дайындайтын институттың филология факультеті ел іші, жұрт арасында «Пангереевтің факультеті» деген аңыз атауға айналғанын ақтөбеліктер әлі ұмыта қойған жоқ.

Академик Зейнолла Қабдолов 60 жасқа толғанда Абат Шамұлы атақты тұлғаға адресат жаза отырмағандықтан басы-қасында ұста жетсе бұйрығын деген Абаддың тармағында айтылғандай ғалымдықты ұстаздықпен ұштастырған ұлы адамсың деген мағынада ілтипат білдірген екен, біз де бүгін сол ойлы сөзді, мағыналы оралымды өз авторына бағыттамақпыз. Қазақ филологиясы мамандығының болашағына деген зор алаңдауларға арналған мектеп-интернатта алғашқы қызметтік баспалдықтан өткеннен соңғы бар саналы ғұмырын, жастық жігерін осы Жубанов университетіне, филология факультетіне арнағанын тек шәкірттері мен әріптестері ғана емес, жалпы Ақтөбе жұртшылығы өте жақсы біледі. Елімізге танымал азамат Қанат Айтбаев, филология факультетінің қазіргі таңдағы деканы Құлзат Садинова, «Жұбановтану» ғылыми-зерттеу орталығының жетекшісі Әлия Ұлықпанова сынды «Қазақ тілі мен әдебиеті» мамандығының алғашқы түлектеріне әдебиет әлемінен дәріс оқып, факультет деканы қызметін атқарған ардақты ұстаз Абат Шамұлы бүгінде асқаралы алпыстың ауылына аяқ басты.

УНИВЕРСИТЕТ ГИМНИ

Сөзі: Абат Шамұлы
Пангереевтікі,
әні: Саламат
Сайыновтікі

Аспанмен таласқан
Заманмен жарасқан.
Зәулім ғой ордамыз
Мәдениет таратқан.

Күш алып ілімнен
Нәр алып білімнен
Жас маман аттанат
Өмірге сенімнен.

Қайырмасы
Білімнің ордасы
Ғылымның ортасы
Шауақты мекен-жай
Жұбанов ордасы.

Ұлағат үйреткен
Ұстаздар көп бізде.
Алысқа самғайтын
Шәкірттер өсуде.

Ғылымның шыңына
Білімнің нуына
Бет алған бәрі де
Адамдық аулына.

Жастар жыпы

Гоқ монодежи

Youth year

Нұржан Махсатбайұлы Бердыбаев, Әлеуметтік және тәрбие жұмыстары жөніндегі проректор

ИГІ ІСТЕР - ЖАСТАР ЖЫЛЫНА

Жастар – қоғам болашағының қозғаушы күші. Мемлекеттің тұрақты дамуының негізі – бәсекеге қабілетті жастар буыны, ал бұл тікелей жас қазақстандықтардың білім мен білік сапасына, олардың ұмтылысы мен ынтасына байланысты. Сондықтан да мемлекеттік саясаттың негізгі бағытының бірі — жастар секторы. Жастар секторына Қазақстанда айрықша назар аударылады. Зор мүмкіндіктер мен биік армандарға ұмтылған қазіргі толқын жастарға Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев және Үкімет үлкен үміт пен сенім артады. Осыған орай жастар саясатының мәселесі бойынша арнайы уәкілетті орган – ҚР дін істері және азаматтық қоғам министрлігі құрылды. Бұл уәкілетті органның қызметтік шеңбері өте кең: біліктілік деңгейі, білім алу, жастарды жұмыспен қамтамасыз ету, бос уақытты тиімді өткізуді ұйымдастыру, саламатты өмір салтын ұстану және рухани құндылықтарды қастерлеу, патриотизмді бекіту.

Елбасының 2019 жыл Жастар жылы деп жариялауының өзі жастар саясатын алдыңғы қатарға қойғанының айқын көрінісі. Ұлт Лидері қойған негізгі міндет, осы бағдарламаны жүзеге асыру барысында негізгі рөлде – жастарды бөліп қарастыру. Енді біздің алдымызда осы саясатты жоғары деңгейде жүзеге асыру міндеті тұр. Осыған сәйкес білім ордамызда университет жастарын әр салада қолдау мақсатында игі жобалар жүзеге асырылуда. Бірін-

Қазақстанда Жастар жылы басталды. Игі бастаманы Халыққа арнаған соңғы Жолдауында Президент Н.Назарбаев ұсынды. Жастарды қолдауға арналған ауқымды шаралар Жұбанов университетінде де өткізілетін болады.

ші кезекте бұл шаралар университет жастарын әлеуметтік жағынан қолдауға бағытталған.

Жастар – өзгерістерге тез бейімделетін, жаңа білімді жеңіл меңгеретін қоғамның ең белсенді және ұтқыр бөлігі. Студенттеріміздің тұлға ретінде қалыптасып, болашақта білікті маман болып жетілуіне мәдени орталықтың маңызы зор екенін жете түсінген университет ректоры Бауыржан Ердембеков елдеқашан Жастар сарайына күрделі жөндеуді бастап кеткен болатын. Үлкенді - кішілі жиындарға арналған 2 мәжіліс залы, көрме залы, кино залы, фитнес залы бар бұл әлеуметтік нысан ақпан айында қолданысқа беріліп, мәдениет орталығына айналмақ. Қазіргі таңда студенттеріміздің жатақхана сұранысын толықтай, 100% қамтып отырған жоғары оқу орны екенімізді мақтанышпен айтуға болады. Оған дәлел 2017 жылдың қараша айында жаңадан қолданысқа берілген Smart Жастар үйі, 2018 жыл қыркүйек айында күрделі жөндеу арқылы қайта жасақталған №4 Студенттер үйі. Жалпы оқу орнының 2000-ға жуық студенті жайлы жатақханаларымыздың тұрғындары. Сонымен

қатар Жастар жылында жас мамандардың тұрмыс жағдайын жақсарту мақсатында Жас ғалымдар үйінің құрылысы басталмақшы. Бұл да университетіміздің жастарға деген қамқорлығының айғағы. Сондай-ақ, студенттеріміздің спорттағы және ғылымдағы жетістіктеріне, әлеуметтік жағдайына қарай оқу ақысындағы ұсынылып отырған әртүрлі жеңілдіктер қиын жағдайда жүрген студенттерімізге демеу болары сөзсіз.

Жастар жылында әлеуметтік нысандар мен әлеуметтік жеңілдіктерді ұсынудан басқа Әлеуметтік мәселелер және жастар саясаты департаменті факультеттерде 100-ге жуық ірі шаралар ұйымдастыратын болады. Ұйымдастырылатын шаралар мамандықтардың ерекшеліктеріне қарай сан алуан. Мысалы: филология факультетінде «Жас ақындар мүшайрасы», кәсіби-шығармашылық факультетінде әртүрлі спорттық сайыстар, педагогика факультетінде көрмелер, экономика-құқық факультетінде пікір сайыстар, тарих факультетінде мәдени ескерткіштерге арналған форумдар, шетел тілдері факультетінде ағылшын тілін дәріптейтін дебаттар, физика-математика, жа-

ратылыстану факультеттерінде жастарды ғылымға баулитын ғылыми-тәжірибелік конференциялар жоспарланып отыр.

Жастарды кәсіпкерлікке баулу мақсатында университетте құрылған студенттердің Start-up Академиясының жұмыс жасауына қажетті жағдайлар жасалған. Сондықтан, жас адамдардың жаңа заманның сұранысына жылдам бейімделуіне орай Академия тиянақты жұмыстар атқарып жатыр.

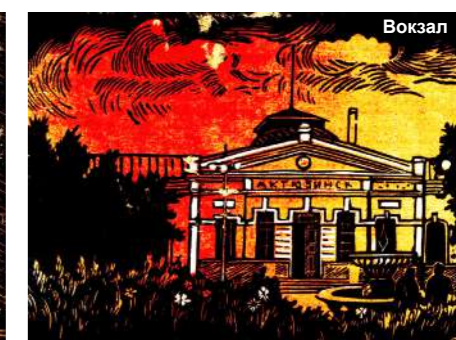
Бүгінде республикада білім беру едістемесіне өзгерістер енгізілуде, үш тұғырлы тілді меңгеру, заманауи IT-технологиясын енгізу, робототехника және тағы басқа жаңашылдықтарға баса назар аударылуда. Осы аталған жаңашылдықтарды жастардың меңгеруіне университетте толық жағдай бар. Жастар жылына университет жоспарлап отырған шаралар білім алушылардың біліктілігі мен білімін арттыруға, оларды саламатты өмір салтын ұстануға бағыттауда, рухани құндылықтарды қастерлеуге, патриоттық рухта тәрбиелеуге маңызы зор.

Ақтөбе — 150

Ақтөбе — 150

Aktobe — 150

СТАРЫЙ АКТОБЕ в гравюрах художника Сергея Кукурузы

Уважаемые читатели! Нашему родному Актобе в мае этого года исполнится 150 лет. К юбилейной дате создан специальный оргкомитет, во главе которого сам аким Актюбинской области Бердыбек Сапарбаев. Уже озвучен предварительный план праздничных мероприятий. В ходе развлекательных программ ожидается концерт всемирно известного певца, нашего земляка Димаша Кудайбергана.

В рамках года 150-летия города запланировано открытие 20 промышленных объектов, 6 овощных складов и теплиц, 28 объектов сферы услуг с созданием свыше 3 600 новых рабочих мест. В эксплуатацию сдадут свыше 3 100 квартир, новые школы и детские сады, парки и скверы.

В этом году в Актобе откроют памятники Бокенбай батыру, Есет батыру и первому председателю Актюбинского Совета Василию Зинченко. Уже начато возведение монумента в честь 150-летия Актобе и 20 малых архитектурных форм. Ведется разработка логотипа - эмблемы праздника, а документалисты снимают фильм об истории и развитии города с момента его основания и до сегодняшнего времени.

Предлагаем вашему вниманию страницы из альбома гравюр, выпущенный к 40-летию Актобе. Эти картины принадлежат известному советскому художнику прошлого столетия Сергею Васильевичу Кукурузе. Эксклюзивный материал редакции «ZhU» предоставила Гульшара Жаркилова, заведующая музеем университета Жубанова.

